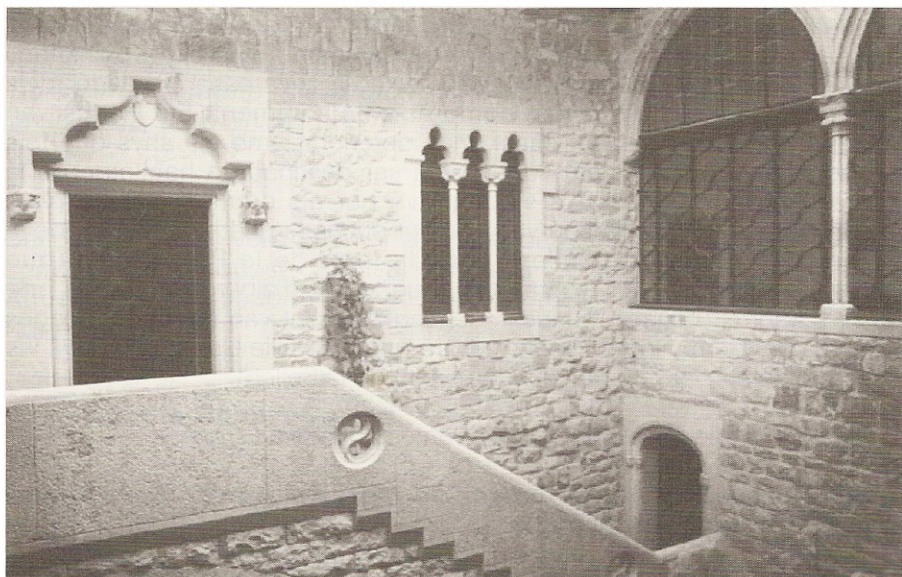

LA CASA CARLES-ROBERT I EL PALAU DEL MIRADOR

En un fogatge de Torroella, de l'any 1515, que es conserva a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i que va ser publicat per Joan Pericòt en el **Llibre de la Festa Major** de l'any 1964, apareixen un Mn. Guillem de Biure i un Mn. Cosme Damià de Llabià, tots dos dins de l'estament militar, entre els habitants de la vila. Del darrer es diu que és senyor del Castell de Torroella, l'actual Mirador, situat dins de la Sellera.

Fotografia del pati interior del Mirador.

Aquest palau va passar a la família Biure, com a successora dels Llabià. Anys després, tots els béns d'aquesta família van ser embargats, inclòs el Mirador, a causa dels deutes contrets amb la Batllia General de Catalunya. Tal com ja s'ha publicat en anteriors articles, l'edifici del Mirador va ser adquirit per l'Ajuntament l'any 1662 (5 de setembre).

Antigament, el clos de la Sellera constituïa un recinte emmurallat, independent de la vila, amb sis torres o baluards i dos portals. En queda en peu la torre del Portal de Santa Caterina. Tot aquest recinte, juntament amb els terrenys que el circumdaven, pertanyia a la Batllia General.

L'Ajuntament va comprar els terrenys del costat de migdia de la Sellera. Es va demolir la muralla d'aquest sector i així es va poder obrir el carrer de Mar. D'aquesta manera desapareixia el caràcter de fortalesa que durant tota l'edat mitjana havia tingut la Sellera i s'ajuntava aquest recinte més antic amb l'ampliació portada a terme durant el segle XIV. A la Sellera, hi va quedar el gran edifici nomenat "Quartel de Rei i Torre dita Castell" i les torres de la Presó Vella, Tirona i del Comunidor (al carrer de Sant Genís).

La Batllia General va vendre a diversos veïns de la vila diferents porcions de terra situades dins de la Sellera. La família Cors va ser un dels compradors d'aquests solars; així mateix, van comprar la torre de la Presó Vella i, amb tota probabilitat, la torre Tirona.

L'Ajuntament tenia arrendada la Presó (1670). Amb la família Cors van canviar terres del comú al coll de les Sorres pels terrenys de la Sellera. Amb els Decrets de Nova Planta (1716), l'Ajuntament es va veure obligat a desprendre's de bona part del seu patrimoni, tant urbà com rústic. Això va ser provocat, en part, pels deutes contrets amb la Batllia General.

La família Carles eren, en aquesta època, comerciants -en documents d'aquell temps consten com a "mercaders"-. Amb diversos enllaços matrimonials van anar engrandint el seu patrimoni i van esdevenir grans terratinents, amb títol de noblesa. Van deixar la seva casa del carrer dels Bous pel Mirador, que havien comprat a l'Ajuntament. Els Carles van restaurar dignament aquest casal, molt deteriorat amb els anys que feia que no s'habitava; la planta superior va ser destinada a habitatge de la família, mentre que la baixa s'adequava per als criats i altres serveis (quadres, cotxeres,...). També van adquirir els béns que havien estat de la família Cors dins de la Sellera, amb la torre de la Presó Vella (que continuava arrendada a l'Ajuntament), que servia d'alberg de pobres i de presó, i la torre Tirona. A principis del segle passat van ser enderrocades les torres del Comunidor i Tirona, mentre que la família Carles ampliava les seves propietats fins a la muralla de ponent de la Sellera.

Durant el segle passat, els Carles van establir-se a Girona.

Pla d'urbanització del carrer de Mar, del carrer de la Unió i de la torre de les Bruixes

Dins dels plans municipals d'ordenació urbana, a principis del nostre segle, hi havia el projecte de prolongar el carrer de la Unió -actual Pintor Gimeno- i donar-li sortida a la nova carretera de Viladamat a Palafrugell, que voltava les muralles de la Sellera. En el nou carrer s'aixecava una casa que era propietat de l'Ajuntament, al costat d'altres de particulars, totes bastides després de l'enderroc de les muralles fins a la torre de les Bruixes (coneguda amb el nom de torre Nova durant aquells anys). A causa de l'obertura del carrer de Mar, la portalada que encara avui veiem al costat de la torre, mai no va servir d'entrada, mentre que els terrenys del seu davant (l'actual plaça de l'Empordà) eren destinats a firal.

En el projecte municipal es pretenia remodelar tot aquest sector obert després de l'enderroc de les muralles i que llindava amb les propietats dels

Del marquès es pot dir que, en benefici de la vila, va fer poca cosa. En la seva condició de senador, va promoure la construcció del pont sobre el Ter, que ja estava inclòs dins del projecte de la carretera de Palafrugell a Viladamat i que travessava el riu pel gual del Molí. L'ordenació d'aquesta carretera va comportar l'enderroc de la muralla de llevant, l'alineació i el traçat del passeig, el qual rebria més endavant el nom de Marquès de Robert pels "favors" obtinguts.

Les terres del costat de la branca de regadiu, fins a la nova carretera van passar a ser propietat dels Robert. Van ser adquirides igualment les terres situades entre la nova carretera a l'Estartit i la vella carretera a les Deveses (actual carrer d'Enric Morera). Altres propietats comprades per la família Robert van ser les finques de l'antiga conca del Ter Vell, entre la torre Begura i el mas d'en Puig (cunyat dels Carles). Així mateix, van adquirir els solars del costat de les muralles, en el torrent de Santa Caterina i el camp del Lledoner; aquest espai el van encerclar amb un alt mur i va rebre en endavant el nom de "Cementiri d'en Robert". Anteriorment ja havia comprat, a la família Carles, els terrenys del Pou del Glaç i del Quartel.

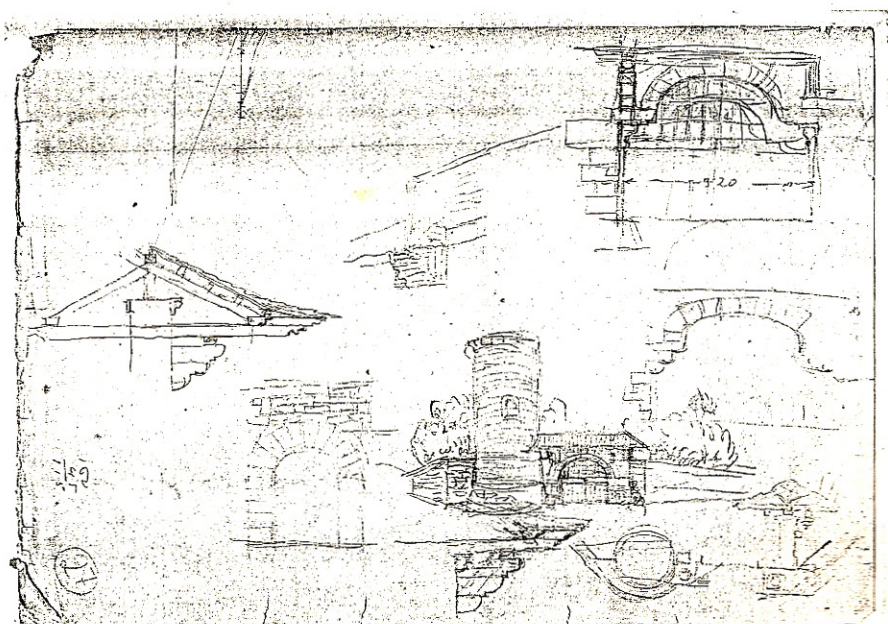
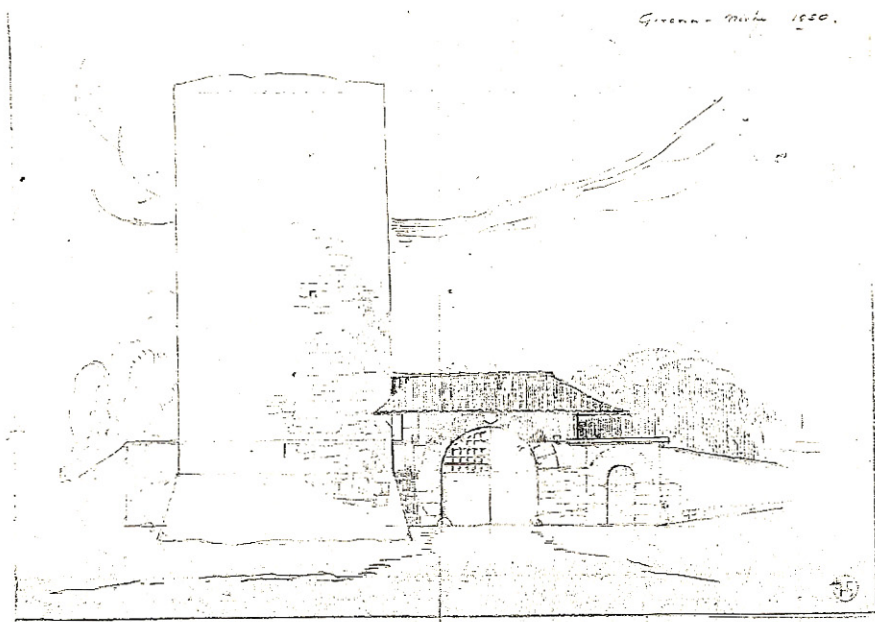
A la mort de Robert de Robert i Surís, els béns de la casa Robert-Carles, a Torroella, es van dividir. El fill gran, Joaquim de Robert i de Carles, va esdevenir propietari del Mirador i va heretar el títol de comte de Torroella de Montgrí. Al fill petit, Robert de Robert i de Carles, li va tocar el palau Solterra, al carrer de l'Església.

El comte de Torroella i el palau del Mirador

Joaquim de Robert va decidir portar a terme una àmplia remodelació del Mirador i va encarregar el projecte a l'arquitecte gironí Rafael Masó.

A l'Arxiu Històric de Torroella trobem un avantprojecte de l'any 1930 - durant l'acaldia de Pere Avellana- presentat per Joaquim de Robert, després d'haver adquirit els camps del costat del Mirador, per la banda de ponent, coneguts amb el nom de camp d'en Frou i camp d'en Pere Deulofeu. En aquest pla es desfà tot el projecte inicial de prolongar el carrer de la Unió, per donar sortida a les seves propietats fins a la carretera, coneguda ja llavors amb el nom de l'Estartit a Sant Jordi Desvalls. Per fer aquest nou projecte, calia expropiar diferents finques i sacrificar la casa i el pati de l'Ajuntament, la d'Antoni Tauler i la de Primo Deulofeu. El projecte final, tal com el coneixem avui, en què el carrer del Pintor Gimeno no segueix recte fins a la carretera, es va fer per no perjudicar els diferents propietaris, tot i que va beneficiar el Sr. Robert, ja que d'aquesta manera no li quedava partida la propietat -tal com es pot veure en el plànol-.

Aquest pla va ser aprovat el dia 15 de març de 1930. Avui encara patim les conseqüències, amb l'embut que comporta aquell sector. A més, el Sr. Robert, tal com preveia el pla municipal, havia de reular la paret del carrer del Portalet fins a seguir l'alineació de la casa del Mirador; això no es va respectar.

Dibuixos de Rafael Masó on es veu el projecte d'emplaçament de la torre de les Bruixes al costat del portal del pati del Mirador.

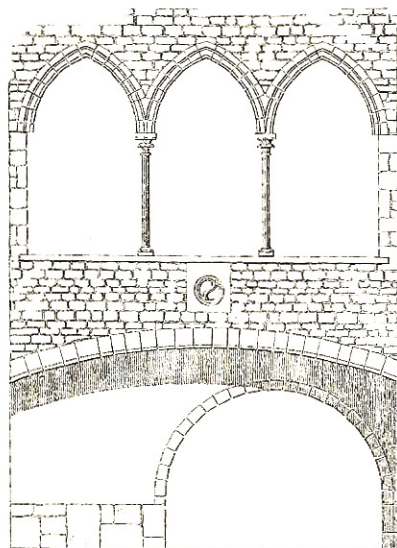
Un altre objectiu de Joaquim de Robert va ser la compra de la torre de les Bruixes a l'Ajuntament, per ser traslladada al costat del portal obert a la carretera -veure esbossos- (sessió del Ple de l'1 de setembre de 1930). La resposta municipal va ser l'acceptació de la proposta, a canvi de la cessió dels terrenys perpendiculars a la carretera de l'Estartit, entre aquesta carretera i el carrer d'Enric Morera, per donar sortida als carrers del Montgrí, d'Empúries i Garbí. Aquesta proposta no va ser acceptada pel Sr. Robert.

Durant aquelles negociacions, es va determinar retornar a la família Robert la torre de la Presó Vella, a canvi que edificuessin una altra presó al costat de la muralla, més amunt d'on es trobava la torre del Comunidor. D'aquesta manera, la família Robert no cedia cap terreny, ja que el nou emplaçament era de propietat municipal. L'edificació de la nova presó va ser tan dolenta que els primers empresonats trencaven portes i finestres i es feien escàpols. Al cap de poc temps, les parets es van esquerdar i el teulats van cedir; en conjunt, doncs, un mal negoci per al municipi.

La restauració del Mirador

La remodelació completa del palau sota la direcció de l'arquitecte Rafael Masó, apartada del caràcter modernista habitual i tan peculiar en la major part de les seves obres, es va centrar en la total restauració. Es va aprofitar el material gòtic autòcton, que es va ampliar amb complements arquitectònics idonis. El conjunt resultant és una obra admirable.

El complement de peces foranes, d'estil renaixentista, no desfavoreix el conjunt. El Mirador va passar d'una casa de pagès rica i acomodada a ser un magnífic palau.

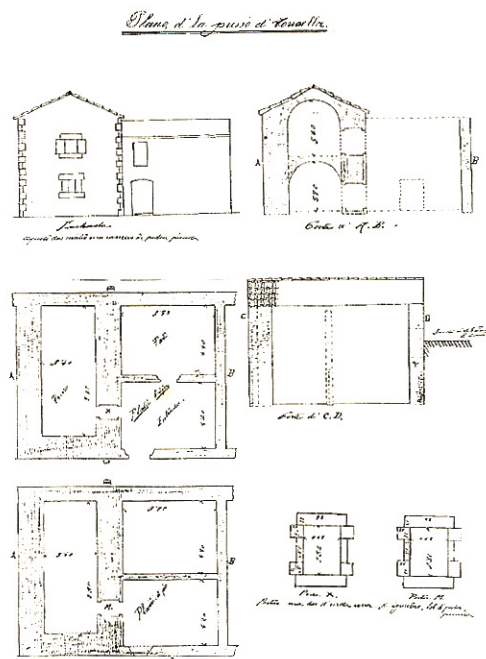

Dibuix i plànol d'alçat del pati interior del Mirador (R. Masó).

Joaquim de Robert, seguint l'exemple del seu antecessor en la restauració del palau Solterra, no es va quedar enrer a l'hora d'aprofitar elements aliens -d'altres casals- per a la remodelació. De la vella casa Mac-Camps, del carrer de l'Hospital, s'emportaria la façana, la porta dovellada i el finestral, la monumental escalinata i la porta principal barroca de l'interior.

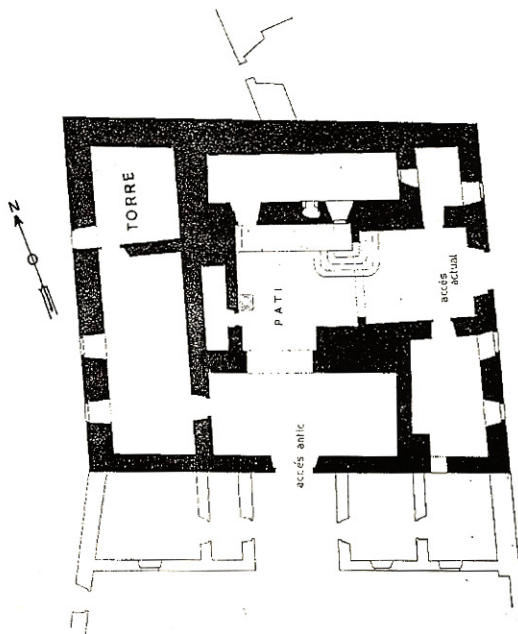
Dels projectes que vam poder consultar a l'Arxiu del Col·legi d'Arquitectes de Girona, ens van cridar l'atenció diferents dibuixos i esbossos originals de l'arquitecte Masó sobre aquestes remodelacions. Entre els esborranys destaca el curiós projecte del trasllat de la torre de les Bruixes i el seu nou emplaçament, en el cas d'haver-se portat a terme aquell descabellat propòsit.

Igualment, vam poder veure un dibuix amb diferents mesures preses per Benito Soler, de Torroella, de la torre de la Presó Vella i de l'alberg, l'únic vestigi sobre paper que s'ha conservat d'aquesta part de la muralla.

Plànols de l'antiga Presó Vella i de l'Alberg de Pobres, situats a la muralla de la Sella, al costat de l'actual carrer de Mar i molt a prop d'on es trobava la Mare de la Font.

Com és sabut, amb la remodelació exterior del conjunt del Mirador es va enderrocar la torre de la Presó i la torre Tirona (ignorem d'on li provenia aquest nom). Així mateix, es va remodelar el dipòsit i la captació de la deu d'aigua anomenada "Mare de la Font", que va quedar soterrat en els murs.

Plànol de la planta del Mirador (R. Masó).

Entre els plànols de la restauració del Mirador destaca el que hi apareix a planta del vell castell. En aquest plànol, aixecat per l'arquitecte Masó, es poden veure les gruixudes parets primitives i s'hi adivina el que podria ser l'antic emplaçament de la torre. Més tard, en ampliar-se la construcció, va constituir la fortalesa ja esmentada al segle XII -juntament amb el castell de Roca Maura- en documents de litigis i/o pactes entre els bisbes de Girona i els senyors feudals de Torroella.

Va ser sortós per a la vila i per a la història de Torroella que no es portés a terme el trasllat de la torre de les Bruixes, així com també el projecte que anys enrera s'havia fet d'enderroc de la torre del Portal de Santa Caterina, per "menaçar ruïna" segons una acta municipal del 1915. Una protesta general de la població va fer que l'Ajuntament desistís de fer efectiu aquell projecte; quinze anys més tard, no es va aixecar cap desaprovació per l'enderroc dels dos baluards que quedaven encara a la Sella.

Josep Vert i Planas